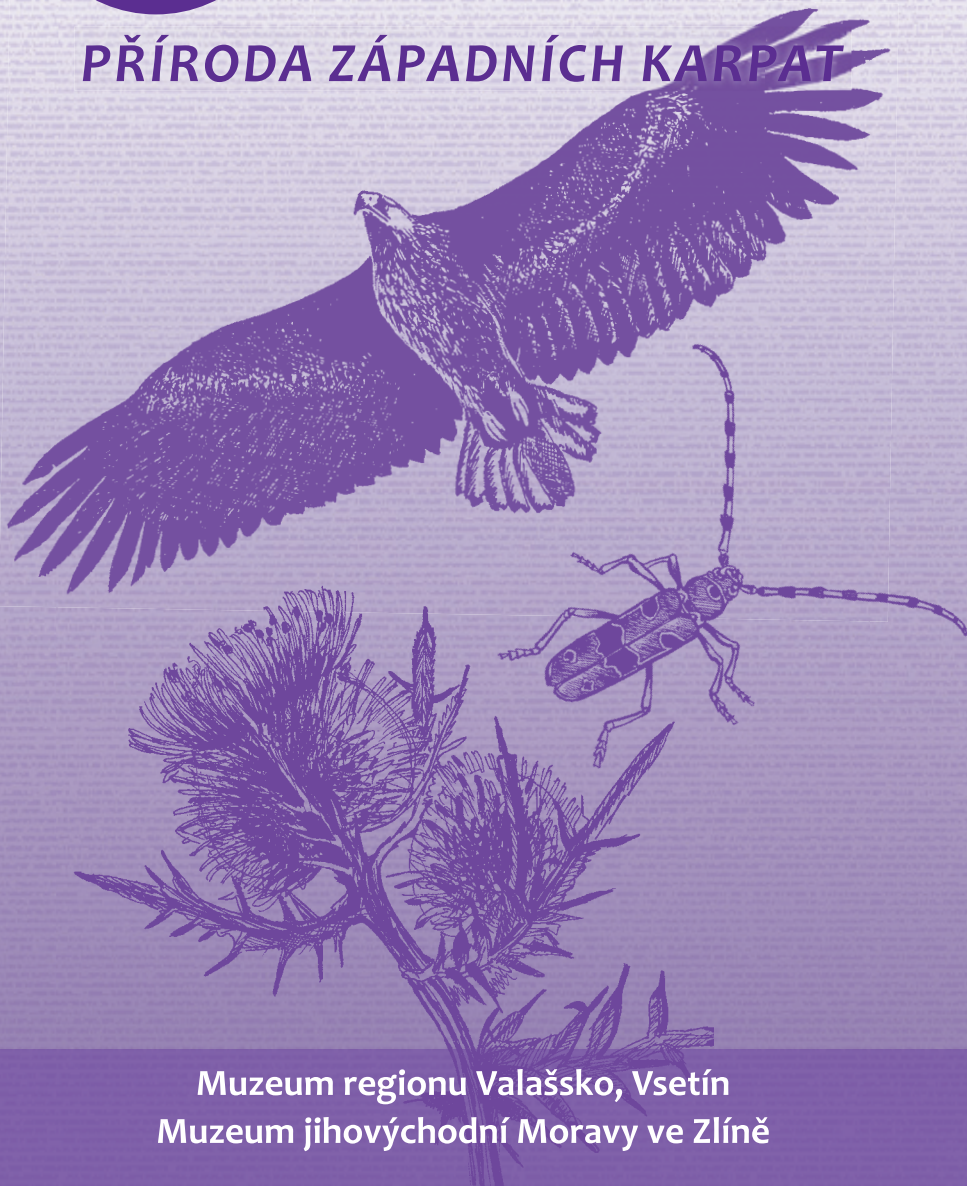

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

**Recentní záznamy kočky divoké (*Felis silvestris*)
na česko-slovenském pomezí**
**Recent records of the European wildcat (*Felis silvestris*)
in the Czech-Slovak borderland**

●

**Martin Duřa^{1,2}, Martin Váňa², Pavel Dekar³, Michal Bojda²
& Miroslav Kutal^{1,2}**

¹Ústav ekologie lesa, Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 3, CZ-61300 Brno;
e-mail: martindulazoo@gmail.com

²Hnutí DUHA Olomouc, Dolní náměstí 38, CZ-779 00 Olomouc

³Hnutí DUHA Bílé Karpaty, Radějov 356, CZ-696 67 Radějov

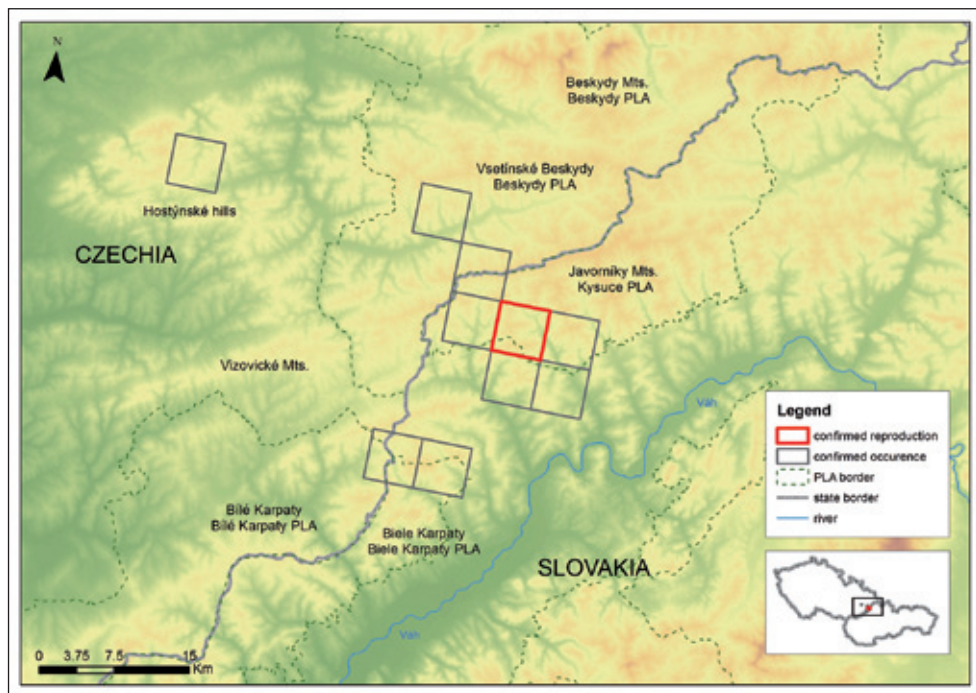
Keywords: camera-trapping, European wildcat, new records, West Carpathians

Abstract: European wildcat (*Felis silvestris*) has been a missing species in the Czech Republic and Western Slovakia since the 1960s. Development of camera trapping techniques in wildlife research has resulted since 2012 in the new records of European wildcat in the West Carpathians in the Czech-Slovak borderland. Here we present the data collected during the intensive monitoring of large carnivores in the West Carpathians during the 3-year period (31/8/2016 – 1/9/2019). We recorded 86 unique visits of wildcat of which the most records came from Bílé Karpaty Mts. and Javorníky Mts. in Slovakia, where 9–10 individuals were identified and the reproduction was confirmed in 2019. The wildcat was confirmed also in two Czech mountain ranges: Vsetínské Beskydy and Hostýnské hills. According to data availability and scientific literature, we suggest that the record of wildcat in the Hostýnské hills is the most western documented occurrence of the species from the Carpathian population. We conclude, based on the minimum number of identified individuals and confirmed reproduction that there is a stable population at least in Javorníky and Bílé Karpaty Mts. Viability of the population at the western range edge of species distribution in the Carpathians and dispersal activity of individuals may have a significant impact on the re-colonization of suitable habitats in the Czech Republic and Slovakia.

ÚVOD A METODIKA

Kočka divoká (*Felis silvestris* Schreber, 1777) byla na území České republiky považována za vyhubenou od roku 1952, kdy je datován poslední doložený zástřel z Krušných hor (ANDĚRA & ČERVENÝ 2009). Ještě v nedávné době byla řeka Váh uváděna jako západní hranice výskytu kočky divoké v Karpatech (HELL et al. 2004; YAMAGUCHI et al. 2015, Obr. 1). Některá kompendia sice uvádějí současné stabilní rozšíření i v Malých Karpatech, Bílých Karpatech a Javorníkách (KRIŠTOFÍK et al. 2012; EUROPEAN

ENVIRONMENTAL AGENCY 2015) ovšem tato tvrzení nejsou podložena konkrétními ověřitelnými záznamy. Zdokonalení techniky a metod při výzkumu živočichů, zejména využití fotopastí, přinesly nespochybnitelné důkazy o výskytu těchto skrytě žijících šelem na okraji Západních Karpat, konkrétně z Javorníků a Bílých Karpat (POSPÍŠKOVÁ et al. 2013; POSPÍŠKOVÁ 2016; KUTAL et al. 2016; KUTAL et al. 2017). V tomto příspěvku přinášíme záznamy koček divokých zjištěných v průběhu tříleté periody (31. VIII. 2016–1. IX. 2019) intenzivního a extenzivního fotomonitoringu velkých šelem na česko-slo-

Obr. 1: Potvrzený výskyt a reprodukce kočky divoké na česko-slovenském pomezí od 31. VIII. 2016 do 1. IX. 2019.

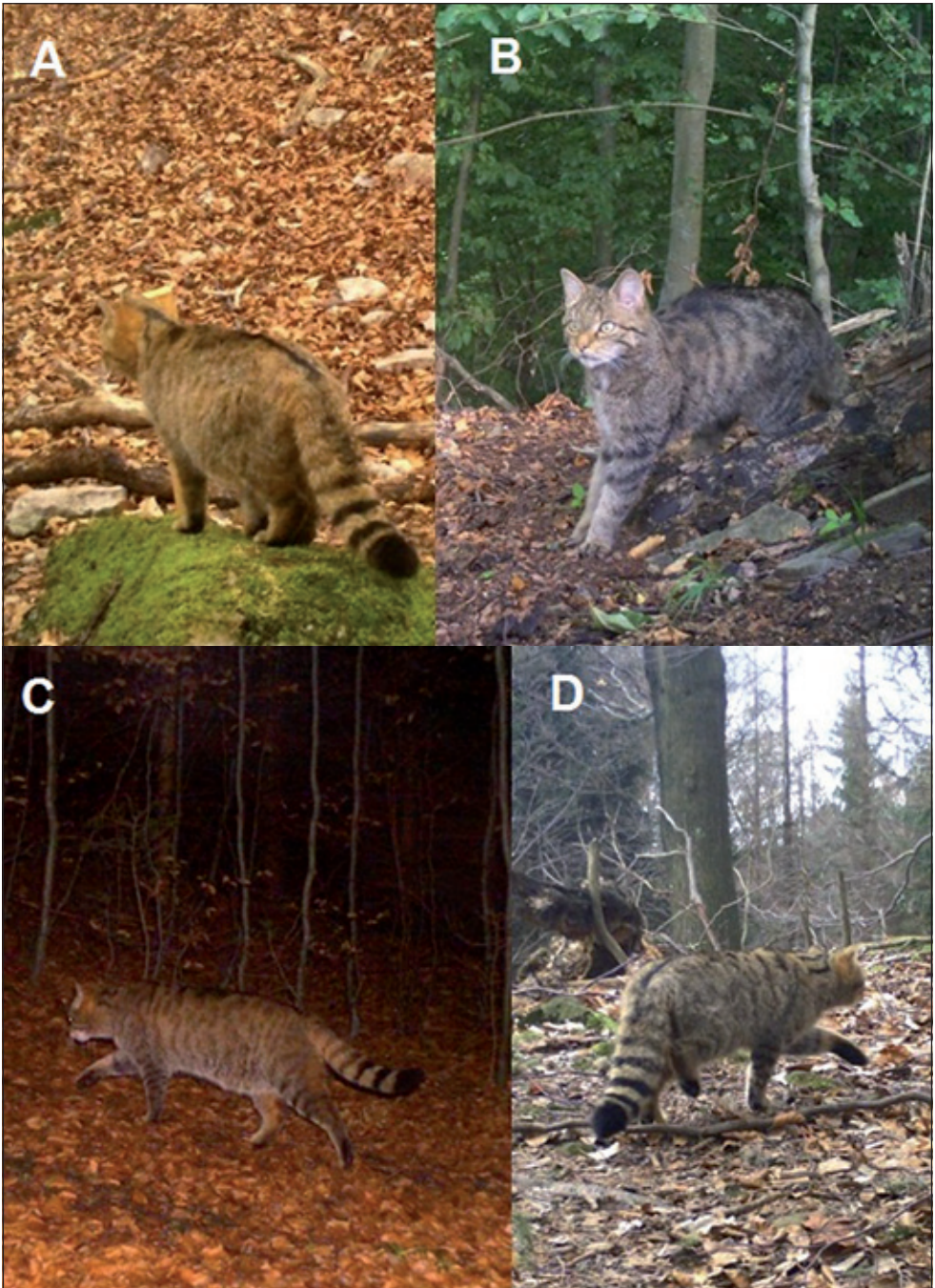
Fig. 1: Confirmed occurrence and reproduction of European wild cat in the Czech-Slovak border land from 31.viii.2016 to 1.ix.2019.

venském pomezí. Fotopasti byly umístovány primárně za účelem přesné determinace rysa ostrovida a potvrzení výskytu vlka obecného. Lokality byly vybírány s ohledem na předchozí znalost výskytu velkých šelem nebo na základě expertního posouzení v případě, že v oblasti předchozí záznamy chyběly. Záznamy kočky divoké byly vedlejším produktem tohoto monitoringu, jehož cílem bylo co nejrovnoměrněji pokrýt území od Slezských Beskyd až po severní část Bílých Karpat.

Jako záchyt kočky divoké jsme označili foto/video záznam, který splňoval jednoznačné parametry identifikace druhu. Mezi důležité znaky patří podle metodiky POSPÍŠKOVÁ et al. (2013) tvar ocasu, počet a vzor pruhů na ocasu, hřbetní pruh a celkové zbarvení. Distribuce je zobrazená na úrovni kvadrátů European Environmental Agency o velikosti 5 × 5 km (Obr. 1).

VÝSLEDKY A DISKUSE

Celkově jsme ve sledovaném období zaznamenali 86 unikátních záchytů kočky divoké v 10 kvadrátech ve čtyřech pohorích – Bílé Karpaty, Javorníky, Vsetínské Beskydy a Hostýnské vrchy (Obr. 1, 2). Záznamy pocházejí z různých typů lesních biotopů z nadmořských výšek 577–826 m n. m. Nejvíce záznamů pochází ze severu Bílých Karpat (n=57) a z Javorníků (n=26) na Slovensku. Celkový počet záchytů a minimální počet identifikovaných jedinců v Bílých Karpatech (n=5) a Javorníkách (n=4–5) naznačuje stabilní výskyt kočky divoké a životaschopnost populace v případě obou pohorí. Dokládá to i záznam reprodukce v Javorníkách, kde se podařilo v červenci 2019 zdokumentovat vodící samici s 3 mláďaty (Obr. 3). Reprodukce byla rovněž potvrzena v roce 2015 i v Bílých Karpatech (KUTAL et al. 2017). Ve Vsetínských Beskydech jsme zaznamenali výskyt kočky divoké v listopadu 2016, v Hostýnských vrších jsme v průběhu února a března 2019 zdoku-

Obr 2: Dokladové fotografie kočky divoké pořízené fotopastmi v Bílých Karpatech (A), Javorníkách (B), Vsetínských Beskydech (C) a Hostýnských vrších (D).

Fig. 2: Documentary photos of European wild cat taken by camera traps in the Bílé Karpaty (A), Javorníky Mts. (B), Vsetínské Beskydy (C) a Hostýnské Hills (D).

Obr. 3: Fotografie mláďat a vodící samice kočky divoké z fotopasti dokládající úspěšnou reprodukci v Javorníkách.
Fig. 3: Camera trap photos of a female and kittens showing successful wild cat reproduction in the Javorníky Mts.

mentovali stejného jedince kočky divoké dva-krát na jedné lokalitě. Na základě dostupných údajů můžeme usuzovat, že se jedná v současnosti o nejzápadněji zdokumentovaný exemplář kočky divoké v Západních Karpatech. Není však zřejmé, zda se v případě obou pohoří jedná o rozptylujícího se jedince anebo o stálý výskyt, který doposud unikal pozornosti.

Prezentované údaje poukazují na nejenom trvalý výskyt kočky divoké v pohořích na západ od řeky Váh, ale rovněž dokládají stabilitu a reprodukční schopnost populací v blízkosti hranic s Českou republikou. Rozptylující se jedinci z těchto populací mohou hrát důležitou roli při rekolonizaci vhodných biotopů v Česku i na Slovensku.

PODĚKOVÁNÍ

Sběr většiny dat probíhal v rámci projektu INTERREG V-A SK-CZ/2016/04 „Koordinácia ochrany, monitoringu a manažmentu západokarpatskej populácie vlka dravého a rysa ostrovida na česko-slovenskom pomedzí“.

LITERATURA

- ANDĚRA M. & ČERVENÝ J. (2009): *Velcí savci v České republice: Rozšíření, historie a ochrana. 2. Šelmy (Carnivora)*. Národní muzeum, Praha, 216 pp.
- EUROPEAN ENVIRONMENTAL AGENCY (2015). *Conservation status of habitat types and species (Article 17, Habitats Directive 92/43/EEC)*. – <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/article-17-database-habitats-directive-92-43-ee-1#tab-data-visualisations> accessed 27 Oct. 2019.
- HELL P., SLAMEČKA J. & GAŠPÁŘÍK J. (2004): *Rys a divá mačka v slovenských Karpatoch a vosvete*. PaRPress, Bratislava, 160 pp.
- KRIŠTOFÍK J., HELL P., BUČKO J., STANKO M., HANZELOVÁ V. & ŠPAKULOVÁ M. (2012): *Mačka divá (lesná) – Felis silvestris*, pp. 411–416. In: KRIŠTOFÍK J. & DANKO Š. (eds): *Cicavce Slovenska, rozšírenie, bionómia a ochrana*. Bratislava: Veda, 712 pp.
- KUTAL M., VÁŇA M., BOJDA M., POSPÍŠKOVÁ J., TURBAKOVÁ B., KROJEROVÁ J., HULVA P., BOLFÍKOVÁ ČERNÁ B., WOZNICOVÁ V., ROMPORTL D., BENEŠ I., KUTALOVÁ L., KRISTIANOVÁ J., MACHKOVÁ J., FLOUSEK J., ŠIMURDA J., KAFKA P., ŽÁK L., TOMÁŠEK V. & ROMPORTL D. (2016): *Monitoring veľkých šelem a kočky divoké ve vybraných lokalitách soustavy Natura 2000*. Hnutí DUHA Olomouc, Olomouc, 46 pp.
- KUTAL M., BELOTTI E., VOLFOVÁ J., MINÁRIKOVÁ T., BUFKA L., POLEDNÍK L., KROJEROVÁ J., BOJDA M., VÁŇA M., KUTALOVÁ L., BENEŠ J., FLOUSEK J., TOMÁŠEK V., KAFKA P., POLEDNÍKOVÁ K., POSPÍŠKOVÁ J., DEKAŘ P., MACHCINIČ B., KOUBEK P. & DUĽA M. (2017): Výskyt veľkých šelem – rysa ostrovida (*Lynx lynx*), vlka obecného (*Canis lupus*) a medvěda hnědého (*Ursus arctos*) – a kočky divoké (*Felis silvestris*) v České republice a na západním Slovensku v letech 2012–2016 (Carnivora). *Lynx* 48: 93–107.
- POSPÍŠKOVÁ J. (2016): *Kočka divoká se vrací do ČR. Ochrana Přírody*, 71: 28–31.
- POSPÍŠKOVÁ J., KUTAL M., BOJDA M., BUFKOVÁ-DANISZOVÁ K. & BUFKA L. (2013): *Nové nálezy Felis silvestris v České republice (Carnivora: Felidae)*. *Lynx*, n.s., 44: 139–147.
- YAMAGUCHI N., KITCHENER A., DRISCOLL C. & NUSSBERGER B. (2015): *Felis silvestris*. *The IUCN Red List of Threatened Species 2015*: e.T60354712A50652361 (accessed 26 October 2019)

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

- 3 • LEDERER Jiří | Nové lokality bránovítce dvoutvarého *Trichaptum biforme* v Moravskoslezském kraji
- 8 • KLIMENT Ján | Rozšírenie *Rhodiola rosea* na Slovensku
- 27 • TKÁČIKOVÁ Jana | Nálezy ozdobnice obrovské (*Miscanthus ×giganteus*) na Vsetínsku (Česká republika)
- 32 • ELIÁŠ Pavol st. | Kvetena stredovekých hradov Ľubovňa, Plaveč a Zborov na severovýchodnom Slovensku
- 47 • DOLANSKÝ Jan, TRÁVNÍČEK Dušan & HRABINA Petr | Pavouci (*Araneae*) na březích řeky Bečvy v místě plánované výstavby přehrady Skalička
- 54 • KONVIČKA Ondřej & VÁVRA Jiří Ch. | Rozšíření druhu *Trox (Niditrox) perrisii* (Coleoptera: Trogidae) v České republice
- 58 • KAŠÁK Josef, SABOL Ondřej, RYŠAVÝ Jindřich & RYŠAVÝ Milan | Nové nálezy kriticky ohroženého kozlíčka mřížkovaného *Acanthocinus reticulatus* (Coleoptera: Cerambycidae) na Moravě (Česká republika) a poznámky k ochraně druhu
- 64 • ŠNAJDAROVÁ Magdaléna & ŠNAJDARA Pavel | První nálezy pakudlanky jižní (*Mantispa styriaca*) ve Zlínském kraji
- 68 • BENEŠ Jiří, VALCHÁŘ Zdeněk & SPITZER Lukáš | Recentní šíření stužkonosky topolové *Catocala elocata* (Esper, 1787) a stužkonosky vrbové *Catocala electa* (Vieweg, 1790) (Erebidae, Lepidoptera) na Valašsku
- 74 • BENEŠ Jiří, RŮŽIČKA Jan & SPITZER Lukáš | Novodobá expanze soumračníka podobného (*Pyrgus armoricanus* [Oberthür, 1910]) v České republice (Hesperiidae, Lepidoptera)
- 86 • DUĽA Martin, VÁŇA Martin, DEKAŘ Pavel, BOJDA Michal & KUTAL Miroslav | Recentní záznamy kočky divoké (*Felis silvestris*) na česko-slovenském pomezí

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

- 91 • Ing. Vít Kabourek, * 30. IV. 1955 – † 24. X. 2019
- 96 • Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2019
- 98 • Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti v roce 2019
- 104 • Acta Carpathica Occidentalis

© Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace

a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, 2019

ISBN 978-80-87614-58-7 (Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace, Vsetín)

ISBN 978-80-87130-51-3 (Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, Zlín)

ISSN 1804-2732